

Zitting 1974-1975

12 662

Regelen inzake chemische afvalstoffen en afgewerkte olie
(Wet chemische afvalstoffen)

Nr. 9

Nota naar aanleiding van het eindverslag

Ontvangen 7 februari 1975

De leden, behorende tot de fracties van de P.v.d.A., P.P.R. en D'66 stellen dat het ontbreken van een meldingsplicht voor het ontstaan van aangewezen stoffen, respectievelijk voor het toepassen van aangewezen processen, een beletsel zal zijn voor een effectieve controle op de naleving van de diverse wettelijke regelingen. Zij onderscheiden daarbij tussen enerzijds naleving van de in of krachtens het ontwerp gegeven regelingen en anderzijds de mate waarin vervuilers chemisch afval inderdaad opslaan op eigen terrein of – met of zonder vergunning – in het milieu (water of lucht) brengen.

Allereerst moge worden opgemerkt dat bij of krachtens de Wet chemische afvalstoffen regelingen worden gegeven omtrent het zich ontdoen van chemische *afvalstoffen* door afgifte aan een ander of door het brengen van die stoffen op of in de bodem. Voor wat het eerste betreft: afgifte aan een ander moet ingevolge artikel 4 worden gemeld. Over de wijze waarop dat dient te gebeuren worden krachtens artikel 7 regelen gesteld. Voor het op of in de bodem brengen van chemisch afval legt de wet zelf geen meldingsplicht op. Dit ligt ook niet voor de hand: het zou neerkomen op een verplichting tot melding van een verboden handeling door de overtreder. Wel zal echter, in de – overigens waarschijnlijk zeldzame – gevallen waarin een ontheffing van het verbod zal worden verleend, aan die ontheffing een voorschrift worden verbonden, dat de verplichting inhoudt tot het melden van de met gebruikmaking van de ontheffing te verrichten handelingen. Een en ander is naar de mening van de ondergetekende voor de controle voldoende.

Opslag van chemisch afval op eigen terrein en het brengen daarvan in water of lucht zullen in vrijwel alle gevallen gedekt moeten zijn door vergunningen krachtens de Hinderwet, de Wet verontreiniging oppervlaktewateren of de Wet inzake de luchtverontreiniging. Het is niet wenselijk om in de Wet chemische afvalstoffen een meldingsplicht op te nemen voor handelingen die via andere (de zoëven genoemde) wetten geregeld worden. Brengen in water of lucht zonder vergunning kan zijn toegestaan bij die wetten, zodat ook dan de bedoelde meldingsplicht niet gewenst is. Het kan ook geschieden met overtreding van die wetten. Het lijkt ook hier weinig zinvol de overtreder tot melding van zijn illegale handelingen te verplichten.

Overigens kan waar nodig door de toezichthoudende ambtenaren nog artikel 48 gehanteerd worden.

Deze leden stellen verder dat zij niet kunnen inzien waarom in deze deelwetgeving ten aanzien van een aantal gevaarlijke stoffen niet kan worden vooruitgelopen op een volgens deze leden te zijner tijd gewenste verplichting tot het bijhouden van een stoffen- en energiebalans.

De ondergetekende moge eraan herinneren dat zij onder punt 8 van de memorie van antwoord geen algemene uitspraak heeft gedaan over de wenselijkheid van een stoffenbalans. Geconstateerd werd slechts dat in het kader van de Wet chemische afvalstoffen aan een verplichting tot het bijhouden van een stoffenbalans geen behoefte bestaat. Daarna werd – ten overvloede – opgemerkt dat de Wet chemische afvalstoffen ook niet het geschikte kader voor het opleggen van die verplichting zou zijn. Het is niet voldoende zo'n balans alleen voor bepaalde stoffen op te stellen, omdat de chemische (afval)stoffen waar het om gaat in de loop van een productieproces kunnen ontstaan uit maar ook kunnen worden omgezet in allerlei andere stoffen. De verplichting tot het bijhouden van een stoffenbalans heeft dus alleen zin indien daarin het gehele productieproces wordt verantwoord. Een dergelijke verplichting hoort echter wettssystematisch niet in dit ontwerp thuis. Daarbij komt dat de huidige meetmethoden niet voldoende nauwkeurig zijn om daarop een sluitende balans te baseren. De ondergetekende geeft dan ook de voorkeur aan hantering van het in het ontwerp voorgestelde controlesysteem.

Met het oog op een eventueel in te voeren verplichting tot het bijhouden van een stoffenbalans zijn onder andere van belang de ervaringen met de thans uitgevoerde emissie-registraties in sommige delen van het land. Ook internationaal wordt aan het vraagstuk van registratie van giftige chemische stoffen aandacht besteed. Zodra voldoende gegevens bekend zijn, die de wenselijkheid van het bijhouden van een stoffenbalans aantonen, zal worden bezien op welke wijze een verplichting daartoe in het leven moet worden geroepen en in welk wettelijk kader deze een plaats moet krijgen.

De verwijzing in punt 39 van de memorie van antwoord heeft slechts betrekking op het verkrijgen van gegevens betreffende het verwerken van eigen chemisch afval in eigen bedrijf. Het opleggen van een meldingsplicht voor die verwerking stuit vooral op het in hoofdstuk V, onderdeel 2, van de memorie van toelichting geschetste bezwaar dat het veelal moeilijk zal zijn uit te maken wat binnen een bedrijf tot het normale productieproces behoort en wat als afvalverwerking is aan te merken. Deze gegevens dienen niet zozeer voor controle, maar zouden vooral een rol kunnen spelen in het kader van het in dat onderdeel van de toelichting, onder c, weergegeven motief, het beleidsonderbouwend onderzoek. Het lijkt geen onoverkomelijk bezwaar als van een enkel bedrijf gegevens zouden ontbreken. Mochten voor het toezicht op de naleving van de wet gegevens van individuele 'eigen-verwerkers' nodig zijn, dan kunnen deze op grond van artikel 48 worden opgevraagd. Uit de thans in enkele provincies (Zuid-Limburg en Zuid-Holland) met medewerking van de bedrijven uitgevoerde vrijwillige emissie-registratie zou mede kunnen worden afgeleid hoe een verplichte emissie-registratie, indien die noodzakelijk blijkt, zou moeten worden opgezet. Een oordeel over de uitkomst van deze proefnemingen kan nog niet worden gegeven.

De bedoeling van de Wet chemische afvalstoffen is niet de lozing in water of lucht van de krachtens artikel 1 van de wet aangegeven afvalstoffen te regelen, c.q. te verbieden. Daarvoor bestaan andere wettelijke instrumenten: de Wet verontreiniging oppervlaktewateren enerzijds en de Wet inzake de luchtverontreiniging en de Hinderwet anderzijds. De onderhavige regeling houdt zich bezig met de afgifte van chemisch afval aan anderen (artikel 3) en met het op of in de bodem brengen van dat afval (artikel 31). In het kader van het vergunningstelsel zou de emissie door bedrijven die chemisch afval voor anderen verwerken, een rol kunnen spelen, vooral bij de toetsing van vergunningaanvragen aan het in de memorie van toelichting, blz. 17, rechterkolom, onder b, aangegeven criterium. In dat geval kan overleg tussen de op grond van de betrokken wetten tot vergunningverlening bevoegde organen nodig zijn om de voorschriften en beperkingen voor de verschillende vergunningen op elkaar af te stemmen.

De stelsels van de drie genoemde andere wetten blijven dus onaangetaast. Hiertoe is met betrekking tot lozing in de lucht geen bijzondere voorziening nodig: deze zal nooit als afgifte aan een ander kunnen worden aangemerkt.

Anders ligt dat voor lozing in water. Uit artikel 1, tweede lid, van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren blijkt dat ook een lozing op het werk van een ander als brengen in oppervlaktewater moet worden aangemerkt, en dat die wet ook op zodanige lozing van toepassing is. Een dergelijke lozing zou ook als afgifte aan een ander – de beheerder van het ontvangende werk – kunnen worden beschouwd. Om op dit punt collisie tussen de Wet verontreiniging oppervlaktewateren en de Wet chemische afvalstoffen te voorkomen is de eerstgenoemde wet in artikel 61 van de laatstgenoemde opgenomen. Hieruit vloeit voort dat de Wet chemische afvalstoffen zich niet kan bezighouden met lozing op het werk van een ander.

Het beleid dat met gebruikmaking van de in artikel 33 neergelegde bevoegdheden zal worden gevoerd, zal er niet in de eerste plaats op gericht zijn de lozing in water of lucht van chemisch afval te voorkomen. Van die bevoegdheden mag immers alleen gebruik worden gemaakt in het belang van een doelmatige verwijdering van dat afval. Het gebruik van die bevoegdheden zou misschien in voorkomend geval – als gunstig neveneffect – ook tot een zekere beperking van lozingen kunnen leiden.

De Hinderwet is ook van toepassing op eigen opslag van chemische afvalstoffen. Voor die opslag is dus ook nu al een Hinderwetvergunning nodig. Een aanvulling van die vergunning behoeft dan ook alleen te worden aangevraagd, voor zover het gaat om opslagcapaciteit die nog niet door de bestaande vergunning wordt gedekt.

Naar aanleiding van het verzoek van deze leden om een nadere afbakening van de begrippen afvalstoffen en zich ontdoen, wijst de ondergetekende erop dat zowel in de memorie van toelichting (blz. 15) als in de memorie van antwoord (punt 15) een aantal indicaties betreffende de inhoud van die begrippen zijn gegeven. Een nadere afbakening is onmogelijk, juist omdat de inhoud van de onderhavige begrippen van geval tot geval door een mengsel van min of meer objectieve gegevens en subjectieve waardeoordeelen wordt bepaald.

Door deze leden wordt slechts één van de mogelijke indicaties geïsoleerd aangehaald. In ieder afzonderlijk geval zullen echter ongetwijfeld meer gegevens aanwezig zijn, op grond waarvan zal kunnen worden uitgemaakt of al dan niet sprake is van het zich ontdoen van afvalstoffen. Hierbij biedt dan nog de combinatie van beide begrippen meer houvast dan afzonderlijke hantering ervan.

De vraag van de hier aan het woord zijnde leden of het niet te vroeg is om op grond van het onderhavige wetsontwerp nu reeds een wijziging in de Wet verontreiniging zeewater aan te brengen wordt ontkennend beantwoord. De betreffende wetswijziging zal immers pas gaan gelden indien de Wet chemische afvalstoffen in werking treedt. Op dat moment zal de Wet verontreiniging zeewater – onvoorziene omstandigheden uitgesloten – reeds zijn aanvaard. Indien in de tussenliggende tijd wijzigingen in het ontwerp van de Wet verontreiniging zeewater worden aangebracht, die van invloed zijn op de thans in het geding zijnde wijziging, zal het ontwerp van Wet chemische afvalstoffen op dit punt alsnog moeten worden aangepast.

Ook de N.V. Afvalverwerking Rijnmond is betrokken bij het overleg over de ontwerp-uitvoeringsregelingen.

Naar aanleiding van de vragen inzake onder meer de reeds aanwezige en nog te verwachten verwerkingscapaciteit ten behoeve van degenen, die het chemisch afval niet in eigen bedrijf verwerken, gesteld in verband met punt 23 van de memorie van antwoord, deelt de ondergetekende het volgende mede. Zoals reeds in voornoemd punt 23 werd vermeld, bestaat er voor de meeste categorieën chemische afvalstoffen voldoende verwerkingscapaciteit. Hieronder zal voor een aantal categorieën chemische afvalstoffen een meer gespecificeerd overzicht worden gegeven van de verwerkingscapaciteit, waarop globaal gerekend zou kunnen worden (exacte cijfers zijn nog niet beschikbaar. Voor zover de betrokken verwerkingsbedrijven nog geen vergunning op grond van de bestaande milieuwetten (Hinderwet, Wet inzake de luchtverontreiniging, enz.) bezitten, zal bij de aanvragen om die ver-

gunningen bezien moeten worden of zij aan de op grond van die wetten te stellen eisen voldoen. Verder zal zowel bij bestaande als toekomstige bedrijven een beoordeling in het vlak van de doelmatigheid plaatsvinden naar aanleiding van de vergunningaanvragen op grond van de Wet chemische afvalstoffen.

Reeds aanwezige verwerkingscapaciteit

- verbranding te land van vast of vloeibaar afval met laag chloor-, zwavel-, metaal-, enz. gehalte: \pm 50 000 ton per jaar;
- verbranding te land van vloeibaar afval met hoog chloorgehalte: \pm 20 000 ton per jaar;
- verbranding ter zee van vloeibaar afval met hoog chloorgehalte: \pm 185 000 ton per jaar;
- zuivering/verbranding van afgewerkte olie en slobb (onder meer bezinksel uit olietanks): capaciteit geheel toereikend en zeer elastisch;¹
- terugwinning van oplosmiddelen: capaciteit geheel toereikend en zeer elastisch;¹
- behandeling (verdampen of verwerken) van olie-emulsies: \pm 20 000 ton per jaar;
- terugwinning van (katalysator-)metalen en andere verwerking van hoofdzakelijk anorganisch materiaal: enkele bedrijven in Nederland bewegen zich op dit terrein of bemiddelen bij afvoer ter verwerking in het buitenland. Voor een deel bevindt zich de verwerking nog in een ontwikkelingsfase. Opgave van een concreet capaciteitscijfer is op dit moment nog niet mogelijk.

Toekomstige uitbreiding van de verwerkingscapaciteit

- momenteel wordt geëxperimenteerd met een mobiele verwerkingsinstallatie voor bepaalde chemische afvalstoffen uit de ONO-groep (de waterige oplossingen, die door middel van ontgiften, neutraliseren en ontwateren verwerkt moeten worden). Wanneer het experiment zou aantonen dat het een aanvaardbare verwerking is, kan waarschijnlijk op korte termijn het aantal installaties op de gewenste capaciteit worden gebracht.
- de bouw van een schip voor verbranding op zee van daarvoor in aanmerking komende vaste chemische afvalstoffen is in voorbereiding. Capaciteit: meer dan 100 000 ton per jaar (deze capaciteit zal echter ook voor het buitenland openstaan).
- verder zijn in het stadium van onderzoek, respectievelijk voorbereiding, plannen voor het bouwen van installaties voor de behandeling van olie-emulsies en slobb, alsmede voor verbranding en voor verwerking van die chemische afvalstoffen uit de ONO-groep, waarvoor verwerking in de hierboven genoemde mobiele installatie niet mogelijk is.
- bij het onderzoek naar de mogelijkheid en wenselijkheid voor het bouwen van een industrie-eiland in de Noordzee wordt mede aandacht geschonken aan het ter plaatse verwerken van chemische afvalstoffen.
- wellicht opent het thans lopende beraad in EG-verband verwerkingsmogelijkheden op basis van internationale samenwerking. Naast bovengenoemde verwerkingsmogelijkheden dient nog het lozen in zee te worden vermeld van die chemische afvalstoffen, waarvoor dit is toegestaan. Het gaat hier om enkele honderdduizenden tonnen waterige oplossingen, waarvoor voldoende scheepscapaciteit aanwezig is.

¹ Verwerking van bovengenoemde afvalstoffen vindt plaats in installaties welke gedeeltelijk ook voor andere doeleinden worden gebruikt. Het is derhalve niet mogelijk hier een concrete schatting van de verwerkingscapaciteit per jaar te geven.

Op dit moment kan nog niet concreet worden aangegeven hoeveel capaciteit voor de stoffen uit de ONO-groep ontbreekt. Dit vindt zijn reden in het feit dat binnen de bedrijven waar het betreffende afval vrijkomt, nog gezocht wordt naar mogelijkheden om het ontstaan van deze afvalstoffen te beperken respectievelijk te voorkomen. Als men er in slaagt minder afval te produceren daalt de behoefte aan verwerkingscapaciteit aanzienlijk. Met name voor deze groep chemische afvalstoffen, waar nog geen goede onderlinge afstemming tussen aanbod en verwerkingscapaciteit bestaat, geldt dat voor het bereiken van een goede oplossing van de verwerkingsproblematiek uitgebreid overleg – waartoe reeds een eerste aanzet is gemaakt – tussen de afvalproducerende ondernemers enerzijds en de (potentiële) verwerkers anderzijds een eerste vereiste is.

De ondergetekende wil nog eens benadrukken dat het in het milieu brengen van chemische afvalstoffen ook thans reeds in vrijwel alle gevallen onder het regime valt van de bestaande wetten en verordeningen op milieugebied (Hinderwet enz.). Het feit of er al dan niet verwerkingscapaciteit aanwezig is, doet hier niets aan af. De regeling van de Wet chemische afvalstoffen ten aanzien van het op of in de bodem brengen zal de thans geldende bepalingen nog aanscherpen en het organisatorische kader voor de verwijdering scheppen. Uit de omstandigheid, dat er geen verwerkingsmogelijkheid voorhanden is, zal – zoals ook nu reeds het geval is – voortvloeien dat de houder van de betreffende chemische afvalstoffen een andere milieuhygiënisch verantwoorde oplossing moet vinden. Het is niet noodzakelijk opslag dwingend voor te schrijven, aangezien – afgezien van beëindiging van de produktie, wijziging van het produktieproces of eventueel export – de gehele opzet van het systeem van de wet geen andere mogelijkheid toelaat. Waar opslag zonder uitzicht op binnen redelijke termijn te realiseren verwerkingsmogelijkheden niet doelmatig is, kan indien nodig artikel 34 (om het ontstaan van bepaalde chemische afvalstoffen te voorkomen) worden toegepast.

De S.G.P.-leden vragen welke activiteiten van de ondergetekende kunnen worden verwacht om de financieel-economische problemen bij de verwerking van de chemische afvalstoffen uit de ONO-groep tot een goede oplossing te brengen.

De ondergetekende gaat ook hier uit van het principe dat de verantwoordelijkheid voor de verwerking van deze probleemstoffen in eerste instantie bij de ondernemers ligt.

De overheid zal uiteraard op grond van de bestaande en komende wetten de gebruikelijke maatregelen treffen tegen rechtstreeks optredende milieuverontreiniging, maar daarnaast de totstandkoming van verwerkingsbedrijven voor de ONO-groep in het kader van de Wet chemische afvalstoffen bevorderen. In de eerste plaats zal hiertoe als instrument het op de doelmatigheid gerichte vergunningenbeleid worden gehanteerd. Verder zal de overheid zo nodig bevorderen dat het juist voor deze chemische afvalstoffen noodzakelijke overleg tussen afvalproducerende ondernemers en verwerkers wordt geïntensiveerd. Hierboven werd er reeds op gewezen dat voor het bereiken van een goede oplossing een dergelijk overleg een eerste vereiste is.

Als elementen van het vergunningenbeleid, die in dit verband van belang zijn, kunnen worden genoemd de bevordering van een optimale capaciteit per bedrijf door beperking van het aantal vergunninghouders voor de verwerking van de ONO-groep – de eventuele noodzaak van een dergelijke beperking wordt besproken op blz. 17, rechterkolom, onder c, van de memorie van toelichting – alsmede de in artikel 11, tweede lid, onder b, genoemde mogelijkheid om aan een vergunninghouder de verplichting op te leggen bepaalde aangewezen chemische afvalstoffen in ontvangst te nemen. Bij dit laatste kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de mogelijkheid om de vergunning voor relatief eenvoudige en economisch interessante verwerkingen

van chemische afvalstoffen uit de ONO-groep te koppelen aan een innemingsplicht voor de meer problematische chemische afvalstoffen uit deze groep (zie punt 36 van de memorie van antwoord).

Voorts zal er in het vergunningenbeleid op grond van deze wet naar worden gestreefd de verwerking van de betrokken chemische afvalstoffen onder te brengen bij verwerkingsbedrijven, die in technologisch opzicht goed geoutilleerd zijn. Hierdoor worden de mogelijkheden vergroot om nieuwe problemen, die ontstaan wanneer het bedrijf zich ook op de meer problematische chemische afvalstoffen uit de ONO-groep gaat toeleggen, op doeltreffende wijze op te lossen.

De leden, behorende tot de fracties van K.V.P., A.R.P. en C.H.U. stellen vragen omtrent het overleg met het bedrijfsleven. Bij dit overleg zijn een vijftiental Nederlandse bedrijven voor de verwerking van chemische afvalstoffen betrokken. Tevens wordt contact onderhouden met bedrijven waar belangstelling bestaat voor het verwerken van dit afval. Bij dit laatste is ook de VAM betrokken.

De evengenoemde leden memoreren dat de VAM als semi-overheidsbedrijf terzake kundig is. Hierbij moge worden opgemerkt dat de activiteiten van de VAM zelf voorsnog beperkt zijn tot het verwijderen van huishoudelijke afvalstoffen door middel van storten en composteren. Bij de verwijdering van chemische afvalstoffen worden geheel andere technieken toegepast. De VAM heeft daarom op dit gebied samenwerking gezocht met Cin-du-Key & Kramer N.V.

De leden van evengenoemde fracties stellen tevens vragen omtrent de voorschriften die zullen worden gesteld met betrekking tot het verlenen van een vergunning voor de verwerking van chemische afvalstoffen.

Deze voorschriften zullen worden gesteld in het belang van een doelmatige verwijdering van chemische afvalstoffen (art. 11). Zij kunnen onder meer betrekking hebben op de plaats waar en de wijze waarop monsters van ter verwerking aangeboden chemische afvalstoffen worden genomen, een gebiedsaanwijzing, de verwerking van uit het buitenland afkomstige afvalstoffen alsmede de verplichting bepaalde stoffen in ontvangst te nemen. Een nadere omschrijving van deze voorschriften kan op dit moment niet worden gegeven. Van geval tot geval zal immers bij de verlening van de vergunning moeten worden gezien welke voorschriften moeten worden gesteld. Hierbij is van belang de aard van het bedrijf, dat de vergunning heeft aangevraagd en met name de bij de verwerking toe te passen procédés.

In bepaalde gevallen kan het noodzakelijk zijn aan de vergunning een innemingsplicht te verbinden. De wettelijke basis hiervoor kan worden gevonden in art. 11, tweede lid, onder b. Hier is gekozen voor een redactie in de vorm van een 'kan-bepaling' omdat tot heden in de praktijk niet is gebleken dat deze verplichting in alle gevallen nodig is. Deze constatering is in overeenstemming met de opvatting van de ondergetekende dat het verwerken van chemische afvalstoffen in de eerste plaats moet worden gezien als een normale industriële bedrijvigheid. Bij een dergelijke bedrijvigheid past in het algemeen niet een innemingsplicht. De genoemde bepaling ziet op die gevallen waar in de aanvang nog enige moeilijkheden bij de verwerking te verwachten zijn. Daarmee kan worden tegengegaan dat alleen eenvoudig te verwerken chemische afvalstoffen ter verwerking worden geaccepteerd. Aangezien door het stellen van een bijzonder hoge verwerkingsprijs het gevaar bestaat dat afvalstoffen niet ter verwerking worden aangeboden, maar op onverantwoorde wijze in het milieu terecht komen, is in de genoemde bepaling tevens voorzien in de mogelijkheid dat bepaalde tarieven de goedkeuring van de Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne behoeven.

De motieven voor het beperkt houden van het aantal verwerkingsbedrijven liggen niet in de eerste plaats in het vlak van de controle-mogelijkheden maar in dat van de doelmatigheid, zoals dit in de memorie van toelichting en in de memorie van antwoord is aangeduid. Indien aanvragen worden ingediend voor inrichtingen die uit doelmatigheids oogpunt verschillend beoor-

deeld dienen te worden, is op grond van artikel 10 afwijzing mogelijk van de aanvragen voor de inrichtingen die vanuit dit oogpunt niet de voorkeur verdienen.

Overigens merkt de ondergetekende op dat zeker geen beperking van het aantal inrichtingen zal plaatsvinden op grond van de omstandigheid dat er anders een gebrek aan controle-mogelijkheden zou optreden. In dat geval zal het ambtelijk controle-apparaat ter uitvoering van de wet worden versterkt.

Voorts vragen evengenoemde leden zich af of verbranding van bepaalde chemische stoffen moet worden gezien als een vorm van recycling of als een verwerkingsmethode van chemisch afval.

Naar de mening van de ondergetekende dient verbranding van chemische stoffen primair te worden gezien als een verwerkingsmethode van deze stoffen. Voor zover het chemisch afval daarbij niet alleen wordt 'vernietigd' (dat wil zeggen getransformeerd in onschadelijke stoffen), maar er daardoor of daarnaast produkten ontstaan waarvan een nuttige aanwending mogelijk is, is er tevens sprake van hergebruik. De bedoelde produkten kunnen zijn energie (in de vorm van bijvoorbeeld stoom of elektrische stroom) of bepaalde stoffen. Zo kan bijvoorbeeld bij de verbranding van vloeibare chemische afvalstoffen met een hoog chloorgehalte zoutzuur worden teruggewonnen. Terugwinning van energie bij verbranding van chemisch afval ondervindt thans nog moeilijkheden in verband met corrosie van de verbrandingsapparatuur en vindt daarom bij de verwerking voor derden hier te lande niet plaats.

Genoemde leden vragen zich verder af of de oplossing in verband met de advisering, zoals aangegeven onder punt 43 van de memorie van antwoord, de juiste is in verband met de taakomschrijving van de Voorlopige Centrale Raad voor de Milieuhygiëne. Ook wordt door deze leden naar de inschakeling van de Stichting Verwijdering Afvalstoffen (SVA) geïnformeerd. Wat betreft de taakomschrijving van de Raad kan worden opgemerkt dat hiertoe in de eerste plaats behoort het uitbrengen van adviezen aan de Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne. In dit kader past het voorleggen van ontwerp-algemene maatregelen van bestuur aan de Raad om advies. De mogelijkheid staat open om commissies ter voorbereiding van deze adviezen in te stellen. Verder kunnen de Raad en de door hem ingestelde commissies zich door deskundigen laten bijstaan. Uit het vorenstaande vloeit voort dat de taakomschrijving van de Raad voldoende ruimte laat om deze te doen adviseren over de uitvoering van de wet en daarbij deskundigen op het gebied van de afvalverwijdering te betrekken. Wat betreft de SVA kan worden opgemerkt dat deze haar taak als technische adviesinstantie zal kunnen blijven uitoefenen.

In antwoord op de vraag nadere informatie te verstrekken over de bestemming van de opbrengsten van de heffing zij het volgende opgemerkt. In de memorie van toelichting (hoofdstuk V, onderdeel 8, onder b) zijn een aantal bestemmingen aangegeven, terwijl bij punt 82 van de memorie van antwoord is getracht tot een zekere kwantificering van het bedrag van de heffingen te geraken. Een exacte raming van de uitgaven die als gevolg van het in werking treden van het onderhavige wetsontwerp zullen moeten worden gedaan, kan thans nog niet worden gegeven. Zo zullen de kosten van de maatregelen die genomen moeten worden in het belang van een doelmatige verwijdering dan wel van het beperken van het ontstaan van chemische afvalstoffen, afhangen van de wijze waarop het bedrijfsleven mede als reactie op het onderhavige wetsontwerp de problemen zelf zal aanpakken. Ook de omvang van de schadevergoedingen krachtens artikel 36 is nog niet goed te bepalen. In hoeverre en in welke mate uitkeringen zullen worden gedaan is onder meer afhankelijk van het aantal stoffen, dat krachtens artikel 1 van het wetsontwerp wordt aangewezen als chemische afvalstof, het aantal verwerkingsbedrijven en de ontwikkelingen op het gebied van de verwerkingstechnieken. Zoals uit de memorie van toelichting blijkt, zal bij de toepassing van de schadevergoedingsregeling een terughoudend beleid worden gevoerd.

Naar aanleiding van de vraag wanneer afvoer van chemisch afval naar het buitenland lonend is, en over de invloed van de hoogte van de heffing ter zake, deelt de ondergetekende het volgende mee. Allereerst dient vast te staan dat het buitenland de invoer van chemisch afval uit Nederland toelaat. Voorzover dit het geval is, mag worden aangenomen dat de heffing van weinig invloed zal zijn op de export van chemisch afval uit Nederland. Veel meer bepalend zijn de beschikbaarheid van verwerkingsmogelijkheden hier te lande, de hoogte van de transportkosten en het mogelijke verschil in hoogte van de verwerkingskosten van chemisch afval in binnen- en buitenland. Zoals in de memorie van antwoord werd gesteld zal de heffing naar verwachting minder dan 10 procent van de verwerkingskosten bedragen. Voor chemisch afval met verwerkingskosten van bijvoorbeeld 100 gulden per ton, zal de heffing dus minder dan 10 gulden per ton bedragen. De transportkosten lopen nogal uiteen, afhankelijk van de aard van het chemische afval, de af te leggen afstand en het volumegewicht. In het algemeen kunnen zij variëren van 30 cent tot één gulden per ton per kilometer.

De leden van de fracties van de K.V.P., A.R.P. en C.H.U. vragen zich af welke becijferingen door de Stichting Verwijdering Afvalstoffen gemaakt zijn.

Door de SVA is enkele jaren geleden aan alle daarvoor in aanmerking komende bedrijven en instellingen gevraagd welke soorten en hoeveelheden chemische afvalstoffen bij die bedrijven en instellingen vrijkomen. Op grond van de verkregen informatie is een inventarisatie van soorten en hoeveelheden opgesteld. Een tweede inventarisatie is op dit ogenblik in een vergevorderd stadium van voorbereiding. De definitieve rapportage kan in het voorjaar worden verwacht. Nu reeds kan worden vermeld dat er bij de indeling van chemische afvalstoffen een verband is gelegd tussen het soort afval en de verwerkingsmethode. Uit het onderzoek blijkt dat een aantal bedrijven overgaat tot verwerking in eigen beheer.

Voorts is gevraagd aan hoeveel ton te verwerken afval wordt gedacht wanneer een bedrag van 4 miljoen gulden uit heffingen zou moeten worden gefinancierd.

Vooropgesteld zij dat de hoogte van de opbrengst van de heffingen niet bepaald wordt door de hoeveelheid te verwerken chemisch afval. Wel wordt genoemd bedrag bepaald door de in de memorie van toelichting vermelde bestemmingen. Bij de in punt 82 van de memorie van antwoord gegeven raming van de totale kosten van verwerking van chemische afvalstoffen door derden, waarvan het bedrag van de heffingen een onderdeel vormt, is voor wat betreft de hoeveelheid chemisch afval gedacht in de orde van grootte van 500000 ton chemisch afval.

Tenslotte is gevraagd hoe zich dit kwantum tot de hoogte van de heffing verhoudt, gelet ook op beperkingen die de vrije goederenstroom in de EG ons oplegt.

Gezien de te verwachten verhouding tussen de hoogte van de heffing en de verwerkingskosten, mag er van worden uitgegaan dat het bedrag van de heffing slechts een zeer beperkte invloed zal uitoefenen op de overwegingen die bepalend zijn voor de beslissing, chemische afvalstoffen al dan niet uit te voeren. De vrijheid van het handelsverkeer in de EG wordt hierdoor geenszins belemmerd.

De ondergetekende deelt niet de in de brief van Cindu-Key & Kramer, mede namens de N.V. VAM, uitgesproken ongerustheid dat het opleggen van heffingen bij de verwerkers van afval de afvalstroom van de verwerkende bedrijven zal afhouden.

De ondergetekende ontkent daarbij niet dat de heffing een – overigens beperkte – invloed kan hebben op de beslissing of de verwerking al dan niet in eigen beheer zal geschieden. Deze beslissing zal genomen worden op grond van een groot aantal factoren, zoals de aard van de verwerkingsmogelijkheden, de mogelijkheden voor hergebruik, de investerings- en exploitatiekosten in geval van verwerking in eigen beheer, de transportkosten en de kosten van verwerking door derden, waarin het bedrag van de heffing is verdisconteerd. Daar dit laatste bedrag naar verwachting minder dan 10% van de

verwerkingskosten zal bedragen (zie punt 82 van de memorie van antwoord), zal de rol die de heffing bij deze beslissing speelt, meestal van ongeschikte betekenis zijn.

Ter beantwoording van de vraag van de tot de S.G.P.-fractie behorende leden, onder welke dwingende omstandigheden de vergunning moet (in plaats van kan) worden ingetrokken, deelt de ondergetekende het volgende mede.

Voor wat intrekking van een vergunning betreft kan men uitgaan van artikel 13, waarbij als norm wordt gesteld de noodzakelijkheid van intrekking in het belang van een doelmatige verwijdering. Indien dit belang dat eist, zal tot intrekking worden overgegaan. In artikel 14, onder b, wordt aan de wetten, genoemd in artikel 10, tweede lid, nog een aparte plaats gegeven. Doch het is denkbaar dat ook bij weigering of vervallen van een vergunning op grond van een of meer dier wetten nog geen aanleiding tot het (terstond) intrekken van de doelmatigheidsvergunning bestaat, bijvoorbeeld indien de inrichting wordt verbeterd en een nieuwe aanvraag op grond van de wetten, genoemd in artikel 10, tweede lid, is te verwachten.

De C.P.N.-fractie onderstreept nogmaals dat zij een duidelijke taak ziet voor de centrale en de lagere overheid inzake verwerking van chemische afvalstoffen; zij meent dat daarmee de grootst mogelijke waarborgen kunnen worden gegeven voor de veiligheid.

Zoals onder punt 101 van de memorie van antwoord gesteld, is één van de uitgangspunten van het wetsontwerp dat de verwerking van chemisch afval als een normale industriële activiteit gezien dient te worden. De overheid heeft hier met name een controlerende taak. Voor wat betreft de veiligheid maakt het geen verschil of een verwerkingsbedrijf al dan niet door of met deelneming van de overheid wordt gedreven, aangezien de veiligheidsvoorschriften op het terrein van milieu- en arbeidsbescherming zowel op particuliere bedrijven als op overheidsbedrijven van toepassing zijn.

Overigens is het niet uitgesloten dat lagere overheden uit eigen beweging een functie kunnen vervullen bij de coördinatie van de afvoer van chemisch afval naar verwerkingsbedrijven. Hierbij zou bijvoorbeeld kunnen worden gedacht aan tijdelijke opslag van geringe hoeveelheden chemisch afval per provincie of gemeente, totdat in kwantitatief opzicht verwerkbare hoeveelheden aanwezig zijn.

Inderdaad is het in beginsel mogelijk, installaties voor de verbranding van huishoudelijke en daaraan verwante afvalstoffen geschikt te maken voor de vernietiging van chemische afvalstoffen. Dit is echter niet zinvol. De verbranding van beide categorieën vereist namelijk constructief verschillend opgezette installaties. Dit geldt niet alleen (als gevolg van bijvoorbeeld verschil in calorische waarde) voor de eigenlijke verbrandingsruimte, maar ook voor de rookgasbehandelingsinstallaties. Verbranding van chemisch afval in installaties die zijn bestemd voor de verbranding van huishoudelijke afvalstoffen, kan tot ernstige corrosieproblemen leiden. Bovendien zullen rookgasen onvoldoende worden gereinigd. Het is mogelijk, ook voor bestaande installaties, de constructie zo te kiezen, c.q. te wijzigen, dat gelijktijdige verbranding van beide soorten afval mogelijk is. Gezien de daarmee gepaard gaande zeer hoge kosten en het in vergelijking met huishoudelijk afval geringe aanbod van chemisch afval is dit echter financieel-economisch niet verantwoord, terwijl het uit een oogpunt van milieuhygiëne niet nodig is.

Deze leden vragen voorts naar de maatregelen die zouden moeten leiden tot een maximaal benutten van de beschikbare capaciteit van de nieuwe verbrandingsinstallatie in Rotterdam.

Vooropgesteld zij dat ook in deze installatie geen gezamenlijke verbranding van huishoudelijk, bedrijfs- en chemisch afval plaatsvindt. De installatie bevat twee soorten ovens: twee ovens voor de verbranding van chemische afvalstoffen, zes ovens voor de verbranding van huishoudelijk afval en bedrijfsafval, dat op dezelfde wijze als huishoudelijk afval verbrand kan worden.

Naar verwachting zal het kanaliserende effect van de Wet chemische afvalstoffen zodanig zijn dat de N.V. Afvalverwerking Rijnmond (A.V.R.) meer chemisch afval te verwerken zal krijgen. Immers degene die zich van chemisch afval door afgifte aan een ander wil ontdoen, zal dit na het inwerking-treden van de wet slechts kunnen doen door afgifte aan een verwerkingsin-richting die daarvoor een vergunning heeft. Zodra aan de A.V.R. een vergun-ning kan worden verleend, valt dan ook te verwachten dat de huidige over-capaciteit voor de verwerking van chemisch afval meer en meer zal worden benut.

Van de inwerkingtreding van de Afvalstoffenwet – waarvan een ontwerp binnenkort zal kunnen worden ingediend – mag hetzelfde effect worden ver-wacht met betrekking tot de huidige overcapaciteit voor huishoudelijk en be-drijfsafval.

De C.P.N.-fractie stelt de vraag of de ondergetekende bereid is het wets-ontwerp zodanig te wijzigen, dat een vergunning voor deep well-lozingen bij aparte wet tot stand komt.

Zoals in de memorie van toelichting (blz. 11, rechter kolom) is opgemerkt, is een zeer voorzichtige opstelling ten aanzien van de ondergrondse lozing en berging van afval geboden. Ontheffing voor deze verwijderingsmethode van het in artikel 31 omschreven verbod kan alleen worden verleend, indien bewezen is dat er op zeer lange termijn geen risico bestaat voor verontreinig-ing van grond of grondwater in de omgeving of schade aan de in de grond aanwezige delfstoffen. De formulering van artikel 35 brengt verder met zich, dat niet het belang van de aanvrager doch uitsluitend de noodzaak dat de af-valstoffen – op de door de ontheffing gedekte wijze – worden verwijderd, eventueel het belang van handhaving van het verbod kan doorbreken. Naar de mening van de ondergetekende is hiermee voldoende duidelijk aangege-ven onder welke omstandigheden de Minister van Volksgezondheid en Mi-lieuhygiëne al dan niet een ontheffing voor ondergrondse lozing mag verlen-en. De ondergetekende acht het derhalve niet nodig dat de verlening van een dergelijke ontheffing bij wet geschiedt. De Minister kan uiteraard voor het verlenen van een zodanige ontheffing door het parlement ter verant-woording worden geroepen.

De leden van de C.P.N.-fractie vragen of de ondergetekende bereid is be-drijven waar opslag of verwerking in eigen beheer plaatsvindt, alsnog onder de werking van deze wet te brengen.

Deze vraag wordt ontkennend beantwoord. Voor een motivering van dit antwoord moge worden verwezen naar hoofdstuk V van de memorie van toelichting (onderdeel 1, onder b, ad 1°, alsmede onderdeel 2, vóórlaatste alineae) en naar het begin van deze nota.

De redenen waarom voor de olieheffing een andere opzet is gekozen dan voor de heffingen betreffende chemische afvalstoffen, zijn in de memorie van toelichting (hoofdstuk V, onderdeel 8, onder c) aangegeven. Het verschil in heffingsmethode behoeft er in het geheel niet toe te leiden dat ten aanzien van de doorberekening van de heffing aan de consument verschillen optre-den. Een heffing op verse olie kan in de prijs van die olie worden verwerkt, een heffing op de verwerking van chemisch afval heeft via doorberekening in de verwerkingsprijs aan de producent van het afval invloed op diens pro-dukciekosten, die op hun beurt de grondslag vormen voor de prijs die de consument voor de geproduceerde artikelen moet betalen. In het laatste ge-val is de doorberekening weliswaar minder zichtbaar, zij zal ongetwijfeld plaatsvinden.

Overigens zullen bij de huidige marktprijzen de kosten van inzameling en verwerking van afvalolie naar verwachting geheel uit de opbrengst bestre-den kunnen worden, waardoor een heffing voor dat doel voorlopig niet no-dig zal zijn. Indien de marktprijzen zo ver zouden dalen, dat een heffing noodzakelijk wordt, dan zal deze slechts enkele tientallen guldens per ton of enkele centen per liter verse olie behoeven te bedragen. Een dergelijke hef-fing zou, zelfs als totale doorberekening plaatsvindt, door de gemotoriseer-de weggebruiker niet of nauwelijks worden gemerkt.

De ondergetekende is het niet eens met de door de leden van de C.P.N.-fractie getrokken conclusie dat zij niet bereid is de onderhavige wet aan te wenden om een inzicht te krijgen in de aard en de omvang van chemische afvalstoffen. Het systeem van meldingen zal immers voldoende gegevens verschaffen over soorten en hoeveelheden chemische afvalstoffen, waarvan men zich door afgifte aan een ander ontdoet. Wat betreft het verkrijgen van gegevens over de verwerking van chemische afvalstoffen in eigen beheer zij verwezen naar punt 39 van de memorie van antwoord en het begin van deze nota.

De hier aan het woord zijnde leden stellen voorts dat de research naar verwerkingsmogelijkheden allereerst een taak van de overheid is, en verbinden hieraan de vraag of een groter aantal werkloze chemici kan worden ingeschakeld dan uit de memorie van antwoord kan worden opgemaakt.

De ondergetekende deelt de visie van deze leden niet. Zoals in de memorie van antwoord bij het desbetreffende punt wordt aangegeven, dienen de ondernemingen zelf te zorgen voor de verwerking van de chemische afvalstoffen. Dit is één van de principiële uitgangspunten van het wetsontwerp.

Hieraan zou ernstig afbreuk worden gedaan indien voor wat betreft de research – een essentiële schakel in het geheel van de verwerking van chemische afvalstoffen – de ondernemingen niet als primair verantwoordelijk zouden worden gezien. De veronderstelling van deze leden, dat in deze zienswijze de overheid achter de feiten aan dreigt te lopen en afhankelijk van het bedrijfsleven wordt, wil de ondergetekende met klem weerspreken. Het systeem van de wet laat de ondernemingen uiteindelijk geen andere keus dan zelf voor verwerkingsmogelijkheden te zorgen of een productieproces zodanig te wijzigen dat een chemische afvalstof niet meer ontstaat. Evenals bij de uitvoering van andere milieuwetten, zal de overheid in het kader van de Wet chemische afvalstoffen ervoor moeten zorgen dat zij de beschikking heeft over een ambtelijk apparaat met voldoende deskundigheid om te kunnen toetsen of de ondernemingen de wettelijke voorschriften naleven en ter uitvoering van diverse andere taken, zoals de vergunningverlening en de registratie van meldingen. Overigens zal in bepaalde gevallen, zoals in de memorie van toelichting (hoofdstuk V, onderdeel 8, onder b) en in de memorie van antwoord onder de punten 72 en 82 is aangegeven, de overheid kunnen bijspringen in de kosten van bij voorbeeld researchactiviteiten.

Naar aanleiding van de vragen van de leden van de C.P.N.-fractie betreffende de mogelijkheden van decentralisatie en de financiering daarvan, merkt de ondergetekende het volgende op.

Decentralisatie is inderdaad mogelijk, maar slechts op een beperkt gebied: dat van het toezicht op de naleving van de wet. Onder punt 42 van de memorie van antwoord is uiteengezet hoe deze controle kan worden meegenomen bij het toezicht in het kader van de andere milieuwetten, met name de Hinderwet. Daaraan werd de conclusie verbonden dat in beginsel een voorziening voor kostenvergoedingen aan gemeenten of provincies niet nodig is, terwijl voor incidentele gevallen een mogelijkheid daartoe wel werd opengehouden. De ondergetekende handhaaft deze conclusie. Tegen deze achtergrond lijkt het – onder punt 82 van de memorie van antwoord genoemde – bedrag van 1 à 2 miljoen per jaar, waaruit ook de kosten van deze incidentele vergoedingen zouden moeten worden betaald, vooralsnog voldoende.

De leden van de S.G.P.-fractie stellen de vraag, of van elke stof de samenstelling en/of eigenschappen in principe bekend zijn, zodat voor elke stof een verwijderingsmethode kan worden vastgesteld.

Voor het geval dat de samenstelling van een chemische afvalstof niet reeds bekend is kan zij door onderzoek worden vastgesteld, zodat op grond van de eigenschappen van die stoffen een verantwoorde verwerkingsmethode kan worden gebezigd of ontwikkeld.

Evengenoemde leden vragen hoeveel tijd gemoeid zou zijn met de grondige heroverweging op centraal niveau van de toelaatbaarheid van het op of in de bodem brengen van chemische afvalstoffen.

Aangezien vanaf het tijdstip van het in werking treden van de wet – of het betreffende artikel – bedoelde activiteiten verboden zullen zijn, dient op dat moment een einde aan dergelijke activiteiten te zijn gemaakt. Alleen in gevallen waarin een ontheffing is verleend, kan voortzetting hiervan plaatsvinden. Aangenomen mag worden dat bij eventuele aanvragen om een ontheffing binnen redelijk korte termijn – in ieder geval binnen de in artikel 39 genoemde termijnen – over de toelaatbaarheid van de voorgenomen activiteit kan worden beslist.

De Minister van Volksgezondheid
en Milieuhygiëne,
I. Vorrink